

Instytut Pamięci Narodowej - Poznań

<https://poznan.ipn.gov.pl/pl7/aktualnosci/176400,Upamietnienie-ppor-Kazimierzy-Zygmańskiej-i-ppor-Kazimierza-Zygmańskiego-Powstańców-Wielkopolskich.html>
06.05.2024, 20:39

Upamiętnienie ppor. Kazimierzy Zygmąńskiej i ppor. Kazimierza Zygmąńskiego - Powstańców Wielkopolskich

W 104. rocznicę zwycięskiego zrywu Ewa Liszkowska z Oddziałowego Biura Upamiętniania Walk i Męczeństwa IPN w Poznaniu złożyła kwiaty na grobie ppor. Kazimierzy Zygmąńskiej i ppor. Kazimierza Zygmąńskiego na cmentarzu parafialnym w Nowym Tomysłu. Z inicjatywy OBUWiM w 2022 r. został przeprowadzony remont nagrobka powstańców. Prace remontowe zostały w całości sfinansowane przez Instytut Pamięci Narodowej. Grób został wcześniej wpisany do prowadzonej przez Instytut ewidencji grobów weteranów walk o wolność i niepodległość Polski.

ppor. Kazimiera Zygmąńska (1897-1990) urodzona w Czarnkowie jako córka Heleny i Józefa Gmerków. Sanitariuszka w Powstaniu Wielkopolskim. Służyła w Kompanii Bukowskiej i pracowała w Szpitalu Wojskowym w Czarnkowie. Jako łączniczka brała również udział w walkach w Czarnkowie i pod Romanowem. Jako sanitariuszka wykonywała najniebezpieczniejsze zadania poszukiwania rannych na polu bitwy w porze nocnej i transportowania ich pociągami sanitarnymi do Poznania. Po wybuchu II wojny światowej w 1939 r. została wysiedlona do GG, gdzie pracowała w majątku Płochocin i jednocześnie angażowała się w działania konspiracyjne. Organizowała m.in. paczki dla rodzin jeńców i więźniów politycznych. Po zakończeniu okupacji niemieckiej zamieszkała w Nowym Tomysłu, gdzie pracowała m.in. w zakładach GS i jako księgowa w Powiatowym Zarządzie Łączności. Odznaczona Srebrnym Krzyżem Zasługi w 1938 r., Medalem za Wojnę 1918-1921, Wielkopolskim Krzyżem Powstańczym w 1958 r. oraz Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski w 1975 r.

ppor. Kazimierz Zygmąński (1902-1972) urodzony w Buku jako syn Antoniny i Franciszka Zygmąńskich. Sanitariusz w Powstaniu Wielkopolskim. Służył w Kompanii Bukowskiej i pracował w Szpitalu Powstańczym w Buku. Przed wybuchem I wojny światowej należał do tajnej organizacji „Straż”, Towarzystwa Gimnastycznego Sokół i Towarzystwa Legionistów ks. Walentego Dwornickiego w Buku. Po zakończeniu Powstania Wielkopolskiego w kwietniu 1919 r. został skierowany do Głównego Szpitala Wojskowego w Poznaniu, a następnie do uzdrowiska dla żołnierzy w Puszczykowie. W służbie wojskowej pozostał do 22 lutego 1920 r. Po jej zakończeniu podjął pracę w Nowym Tomysłu jako sekretarz miejski. Pełnił m.in. funkcję sekretarza Związku Weteranów Powstań Narodowych, a od 1932 r. prezesa oddziału Związku Urzędników Miejskich w Poznaniu. Po wybuchu II wojny światowej w 1939 r. został wysiedlony do GG do majątku w Płochocinie, pozostając związany z organizacją konspiracyjną „Ojczyzna”. Po zakończeniu działań wojennych powrócił do Nowego Tomysłu. Był bardzo zaangażowany w życie społeczne,

należał m.in. do koła Przyjaciół Harcerzy, Komitetu Organizacji Obchodów Narodowych, Miejskiego Komitetu Pomocy Bezrobotnym, Stowarzyszenia Mężów Katolickich. Odznaczony Wielkopolskim Krzyżem Powstańczym w 1957 r., Medalem Dziesięciolecia Odzyskanej Niepodległości, Krzyżem Powstańców z Bronią, Odznaką Wojsk Wielkopolskich, Medalem za Wojnę 1918-1921 oraz Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski w 1968 r.

Nagrobek przed remontem

Nagrobek po remoncie